

Skirö kyrka

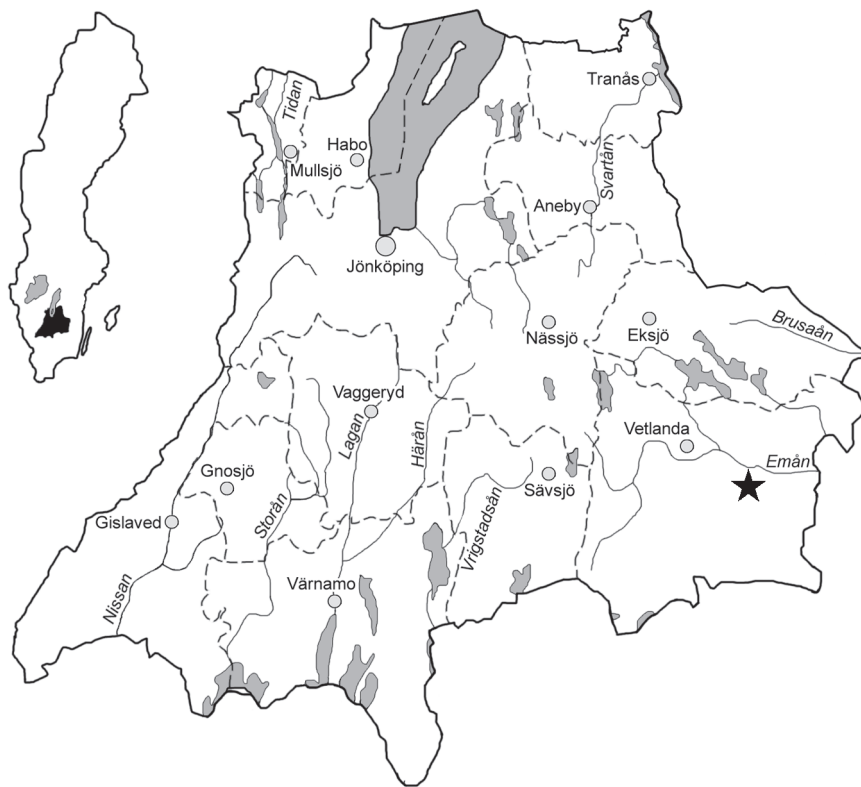
Antikvarisk medverkan i samband med
omläggning av trappa

*Skirö socken i Vetlanda kommun,
Jönköpings län, Växjö stift*

Skirö kyrka

Antikvarisk medverkan i samband med
omläggning av trappa

*Skirö socken i Vetlanda kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport och foto: Britt-Marie Börjesgård
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2015

Innehåll

Inledning	5
Syfte	5
Historik	5
Före åtgärd	6
Omfattning och vidtagna åtgärder	6
Omläggning av trappa	6
Putsning av sidor	6
Sammanfattning	7
Utvärdering	7
Referenser	8
Arkiv	8
Tryckta källor	8
Tekniska och administrativa uppgifter	8
Bilagor	9
Bilaga 1 Fotografier från slutbesiktning	9

Utdrag ur digitala fastighetskartans blad Skirö: 63F 5cN.

Inledning

Under 2014 iordningställdes trappan vid sidoentrén vid Skirö kyrka.

Länsstyrelsen lämnade i beslut daterat 2013-09-05 tillstånd till omläggning av trappa vid Skirö kyrka, dnr 433-6012-13. Ett villkor i beslutet var att arbetena skulle ske i samråd med antikvarisk medverkande och dokumenteras. Jönköpings läns museum genom antikvarie Britt-Marie Börjesgård har på församlingens uppdrag följt arbetena och sammanställt rapporten.

Syfte

Syftet med åtgärderna var att ställa trappan i gott stånd.

Historik

Skirö kyrka uppfördes 1835–37 i nyklassicistiskt stil efter ritningar upprättade av arkitekt J.W. Gerss vid Överintendentsämbetet. Ritningsförslaget skiljer sig inte nämnvärt från de ritningar som länsbyggmästare C.R. Palmér upprättade för församlingen.

Det är något oklart när kyrkans sidoentré i väster fick sina trappsteg av kalksten. Sidogången i anslutning till entrén är också den belagd med en röd kalksten av samma slag, förmodligen är dessa åtgärder utförda i ungefär samma tid. Kyrkogården utvidgades 1952 och 1953 genomfördes arbeten på kyrkans sockel och ett rimligt antagande är att trappan fick sin utformning då. Ölandskalksten som gång- och beklädnadssten var mycket populär under 1950- och 1960-talen, vilket också stärker tidsangivelsen. Även huvudentrén vid tornet har en modern trappa, denna är uppförd i en röd granit.

Entrén i söder innan åtgärd.

Detalj av den skadade trappan före åtgärd. Vissa steg var vittrade kraftigt.

Huvudtrappan är uppförd av röd granit.

Sockelstenen byttes till sten av samma sort och utförande som trappstenen.

Före åtgärd

Trappan vid västentrén hade inför arbetena relativt stora skador med lösa och skadade steg med vittrad och söderfallande kalksten. Som en konsekvens av detta hade trappan varit avstängd sedan några år, vilket har inneburit en olägenhet då entrén brukar användas vid begravningar och bröllop.

Omfattning och vidtagna åtgärder

Omläggning av trappa

Kalkstenen demonterades och löst och vittrat bruk knackades bort. Trappen belades med en röd granit i samma karaktär som huvudtrappan. Den nyttjade stenen är en krysshamrad röd granit från Vånga, enligt prov levererat från Stenentreprenader i Hässleholm. Stenen sattes i cementbruk. Trappans karaktär, genom trappstegens höjd och antal samt genom att relativt tunna granitskivor nyttjades gör att trappans 1950-tals uttryck har bevarats.

I samband med omläggningen byttes också den stensockel som finns i anslutning till dörren, till sten av samma slag och behuggning. Trappräcket demonterades och återsattes lika ursprungligt.

Putsning av sidor

Omputsning, spritning och avfärgning av trappans sockel utfördes med samma material och metoder som kyrkans sockel i övrigt. Materialspecifikationen från arbetena utförda 2009 har legat till grund för aktuellt utförande. Till utstockning och spritputs nyttjades hydrauliskt kalkbruk, Kh 35/65/500 0–3 mm, plus 3–6 m singel med vissa grövre fraktioner i spritputsen, levererat från Målarkalk AB i Hyllinge. Som avfärgning användes hydraulisk kalkfärg spec kulör Kkh 20189 också levererad från Målarkalk.

Trappräckets infästningspunkter mot fasaden lagades med kalkbruk.

Sammanfattning

De aktuella arbetena har innefattat:

- demontering av trappsteg av kalksten
- omläggning av trappa med granithällar
- omputsning och avfärgning av trappsockeln lika sockeln i övrigt

Utvärdering

Slutbesiktning av de utförda arbetena genomfördes den 3 november 2014. Vid besiktningstillfället deltog Åke Ek från församlingen och Lennart Karlsson, L K Kakelugnar, Vetlanda samt antikvarie Britt-Marie Börjesgård, läns museet.

Församlingen har utsett Jönköpings läns museum, Britt-Marie Börjesgård till antikvarisk medverkande. Läns museet har följt de utförda arbetena i samråd med entreprenörer och beställare.

Vid slutbesiktningen noterades att avfärgningen av trappan är betydligt mörkare än kyrkans sockel, men församlingens representant bekräftade att sockeln har blekts relativt kraftigt sedan arbetena utfördes 2009. Det konstaterades att även trappsockeln kommer att blekas efter hand.

Lagningarna på fasaden i anslutning till räcketts infästning och sockelstenen i dörrsmygen återstod att avfärga, dessa arbeten var dock inte avtalade med entreprenören och har därför inte ingått. Församlingen avser att måla entrédörren och olja tröskeln våren 2015, då utförs lämpligen också den resterande avfärgningen. Eventuellt kan kanterna på lagningarna behöva slipas ned något för att det inte ska bli en tydlig skarv.

Omläggningen av stenen på trappan besiktigades den 10 april 2014. Stenarbetena var väl utförda, men vid besiktningstillfället noterades att den anlitate entreprenören Olaf Wandelt, Olafs bygg och Stenservice i Virserum inte hade utfört putsarbetena på trappens sidor lika befintligt utförande. Beslöts då att ta in en putsentreprenör med kompetens att utföra resterande arbeten, putning med spritputs på trappens sidor samt lagning med kalkbruk i anslutning till lagningar vid räcketts infästningspunkter i fasaden.

Läns museets generella synpunkt är att arbetena är väl utförda och i enlighet med länsstyrelsens beslut och de av läns museet preciserade anvisningarna. De slutförda arbetena har genomförts på ett antikvariskt tillfredsställande sätt och godkändes därför.

Detalj av trappstenen och den ännu inte spritputsade sockeln.

Trappstenen och den ännu inte spritputsade sockeln.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum. Topografiska arkivet.

Tryckta källor

Manbo, Ia. 2008. *Kulturbistorisk karakterisering och bedömning Skirö kyrkogård och ödekyrkogård*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2008:38.

Olsson, Margareta. 2013. *Skirö kyrka. Antikvarisk medverkan i samband med renovering av putssockel*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2013:18.

Stalin, Helene. 2004. *Kulturbistorisk karakterisering och bedömning Skirö kyrka*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2004:27.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens tillstånd:	433-6012-13
Jönköpings läns museums dnr:	253/13
Beställare:	Alseda kyrkliga samfällighet
Fastighetsägare:	Skirö församling
Stenentreprenör:	Olaf Wandelt, Olafs bygg och stenservice, Virserum
Putsarbeten:	Lennart Karlsson, L K Kakelugnar, Vetlanda
Antikvarisk medverkande:	Britt-Marie Börjesgård
Rapportansvarig:	Britt-Marie Börjesgård
Foto:	Britt-Marie Börjesgård
Slutbesiktning:	3 november 2014
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Vetlanda kommun
Socken:	Skirö socken
Fastighetsbeteckning:	Skirö 1:1
Belägenhet:	Digitala fastighetskartans blad 63F 5cN.

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Bilaga 1

Fotografier tagna vid besiktning den 10 april samt slutbesiktningen den 3 november 2014.

Översikt från söder av den omlagda trappan.

Trappan är omlagd, partiell omputsning av dess sockel återstår.

Trappan och dess omputsade och avfärgade sockel. Kulören är mörkare än på kyrkans sockel, men avfärgningen är utförd med samma kulör som då nyttjades.

Till höger: Trappan och dess omputsade och avfärgade sockel.

Detalj av räcke och sockelsten.

Trappan från söder.

Översikt från söder efter avslutat arbete.

Under 2014 lades trappan vid den östra entrén vid Skirö kyrka om, den södervittrade kalkstenen ersattes med röd krysshamrad granit från Vånga.

